

Õpilasleht

Nr. 21.

10. märtsil 1938

VI aastakäik

KUIDAS VALMIS

KÕRGEIM EHITIS EESTIS

● TURI RAADIOMASTI SÜNNIST

● KUI KÕRGE TA ON, ARVATUNA MEREPIINAST?

Missugune on Eesti kõrgeim tipp merepinnast arvates? Suur-Munamägi, 317 m, vastate vististe. Aga Suurel-Munamäel kasvavad kõrged puud ja seisab vaatetorn — palju need kõrgust juure annavad? Ja Haanja kõrgustikul on Rõuge kirik torniga — kui kõrgele maa- ja merepinnast arvates tõuseb selle tipp? Kas võistleb Munamäe kõrgustega?

Sellele ei oska minagi vastata. Aga esitan „Õpilaslehe“ lugejatele Haanja kandid intervjuu-korras need küsimused — palun, uurige järgi ja vastake! Tehke seda postkaardiga, 5 senti mark. Usun, et kõiki „Õpilaslehe“ lugejaid huvitab oodatav vastus.

Kõrguse küsimus tekkis sellest, et senini oli Eesti kõrgeimaks ehitiseks Oleviste kiriku torn Tallinnas — 125 m. Praegu omab selle au aga Turi radio-antennimast: ligi 197 m maapinnast ja see maapind on kaardivärvi järgi otsustades vähemalt 50 m merepinnast.

Turi raadiomasti tellimise puhul oli esimene sedalaadi ehitusviisiga antennimast (n. n. Truscon-tüüp) Euroopas,

kõrguse poolest aga esimene maailmas:

192 m üle isolaatorite, kuna Ameerika kõrgeim sedalaadi mast on ainult 165 m. (Võrdluseks: Euroopa kõrgeim raadiomast on Budapestis — 307 m, s. o. 7 m kõrgem Eiffelist.)

Masti ehitamist alustati 1936. a. septembris. Mast seisab kolmel ja-

Helmi Vint, 16 a.
Narva

L.

LUMEMEMM

Ehitame lumememme suure tüseda.

Ei me lõpeta ka enne, kui on valmis ta!

Meie memm on päris tore, jäme nagu tünn;
ainult selg on veidi kare — noh, see tühi asi on!

Suusadki tal lumest alla Atsi tahab meisterda.

Hei, memm! maast nüüd valla! Võime kas või võistelda!

Lumememmel tusa-tuju, vaikib jonnakalt.
Vümaks sula röövis kuju toreda me ukse alt.

lal. Iga jala vundamendi auk võeti 4,2 m sügavuseni, mil jõuti paekihini (70 km põhja poole on paekiht aga juba üsna mullakamara all!). Pae päale valati plaat raudbetoonist, 3×3 m põhjapinnaga, 71 cm paks. Plaadi päale valati samuti raudbetoonist samm (s. o. jalg), mis ulatub 4 m üle maapinna. Samba otsa kinnitati isolaatorid.

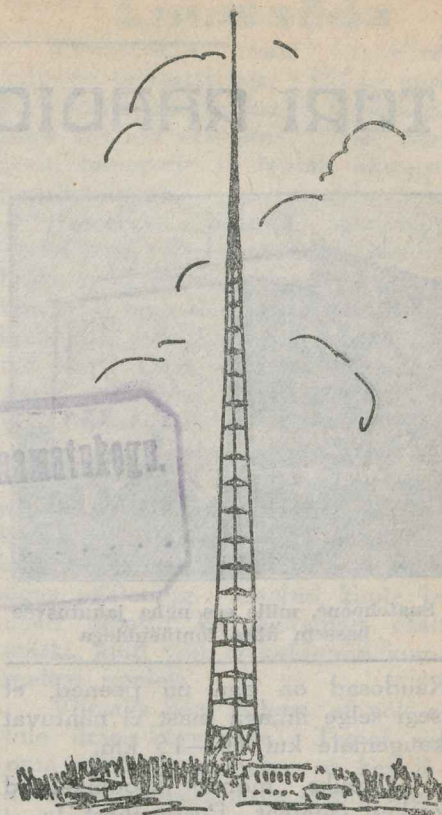
Terasmasti osad toodi 1936. a. detsembris Inglismaalt. Tormis vintsutada saanud laevas olid osad aga osaliselt kooldunud ja kõlbmatuks muutunud. Valmistav tehas võttis selle kahju oma kanda ja valmistas uued osad 1937. a. maikuuks. Kokkupanek kestis juuli keskpaiguni.

Masti tipp on maapinnast 196,6 m kõrgusel. Jalgade kaugus üksteisest on 16,5 m. Masti tipuosa läbilõige kujutab kolmnurka, mille külg on 46 cm. Masti sõrestik koosneb 28 „jupist“, millest igaüks 6,75 m pikk. Iga „jupi“ sõrestiku osad on kokku keevitatud (s. o. hapnikuleegiga sulatatud) ja mitte needitud. Osad on ühendatud kruvidega. Terasosa kogukaal on arvestuste järgi 64 tonni (nüi et iga jalg peab kandma üle 21 tonnise koorma).

Masti tipus asub meetrikõrgune klaasist valatud kuppel, milles kaks 500-vatilist elektrilampi — hoiatustuledeks õistele lennukitele.

Päale selle on masti $\frac{1}{3}$ ja $\frac{2}{3}$ kõrguses veel kokku 4 à 100-vatilist lampi.

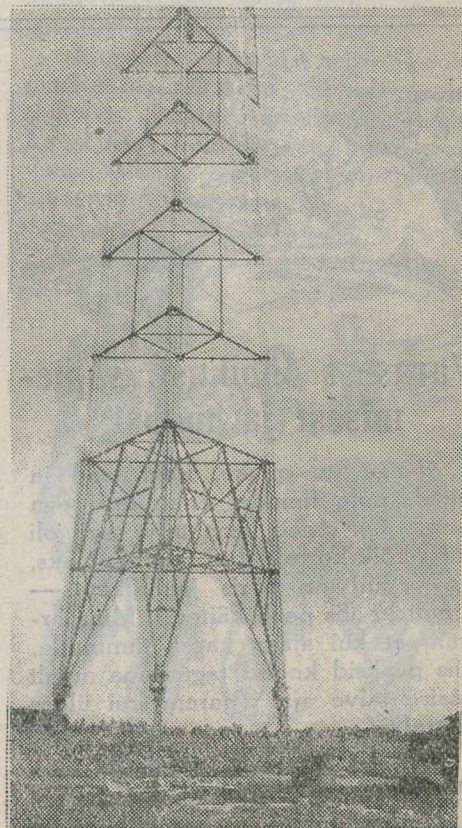
Mast on ehitustehnika meistertöö: tehases üksikult valmistatud

TURI SAATEJAAMA RAADIOMAST

osad klappisid ehitamisel üllatava täpsusega. Ainult tipus olevat tulnud ehitamisvipserusi ja mõotmisel leitud tipp kõrvalekaldunud keskeltelt 60 cm. See võis aga ka tollekdorse tugeva tuule süü olla, sest sellane

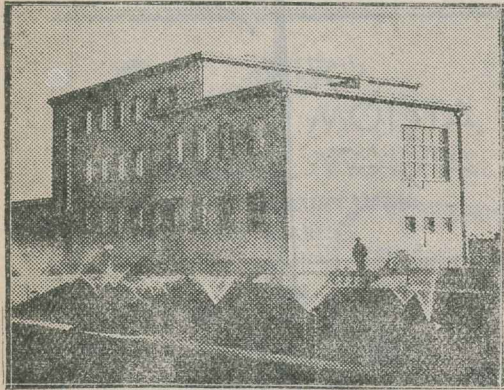
kõrge terasvärk paindub üsnagi tublisti. Järg lk. 2

TURI SAATEJAAMA RAADIOMASTI ALUMINE OSA. Näha 3 jalga.

TÜRI RAADIOMAST

Algus lk. 1

Saatehoone, mille ees näha jahutusvee bassein ühes fontäänidega

Raudosad on aga nii peened, et isegi selge ilmaga mast ei nähtuvat kaugemale kui 10—15 km.

Lõpuks mõned kroonikalised katked (ajaleht „Postimehest“):

20. V 37. Teisipäeval (18. V) algasid inglise firma insenerid Türi 198 m kõrguse antennimasti püstitamiseks. Masti on ehitatud juba paarikümne m kõrguseni.

30. VI 37. Eile õhtul kella 8 ajal läks Türist üle äikesehoog. Enne kui 100 m kõrgusel töötavad Wallace, Rohtla ja Allas suutsid alla tulla, lõi väik 300 m eemale metsa. Mastis tekkinud mõjuvool lõi Wallace pikali, aga ta ei kukkunud alla. Rohtla käed rabati lahti, aga jalad olid pistetud töötamisel sõrestiku vahele ja need hoidsid ta kinni. Allas ei saanud viga.

Varasest ööbikust, suplemisest ja muust

Nagu sa, onuke, isegi tead ja näed, pole ilmadel enam aru ega otsa. Oli ometi kena talv, meil oli juba kõik korraldatud taliolümpiaks, aga nüüd on päris jaanipäev — ainult koolis peab käima. Mina arvan, et kui ajaga kaasa tammuda, siis peaksid koolid tegutsema ainult tõsise talve ajal (parem kui üldse mitte!).

Mõnel ööl on küll kuulda viledat vingumist ja mul läheb kohe uni ära mõtte juures, et hommikuks on jälle korralik lumi maas. Aga ei kedagi. Taevast piserdab hoopis ve-

2. VII 37. Masti on ehitatud juba 15 järku, s. o. 110 m. Iga päev panakse kokku 2 järku, s. o. 13,5 m. Masti osad tõstetakse üles mootorvinnaga abil. Mastil töötavad: inglase John Wallace, 26 a. vana, kellel on ehitada sellase kõrgusega esimene mast. Siis eestlased: Paul Allas, 23 a. vana, endine meremees ja Joh. Rohtla, 20 a. vana. Mehed on aga selle võrra harjunud, et kõrgust ei kardagi: kõnnivad 15 cm laiustel masti nurki ühendavatel terastaladel ilma kinnihoidmata. Masti otsa tööle sõidetakse kolmekesi meetripikkusel laual, mida mootorvints terastrossiga üles veab. Tööd tehakse päevas 12 tundi, tunni tasu masti otsas on 2 kr.

6. VII 37. (teisip.). Möödunud laupäeval ja pühapäeval käis masti otsas julgust proovimas üle 10 isiku. Politsei tegi korralduse et seda enam sündida ei lastaks — juhuslikest õnnetustist hoidumiseks. Eile jõuti sõrestiku ehitamisega nii kaugemale, et masti kolm jalga läksid kokku: selleks tõmmati üles 22. järk, mis on lühem, aga laiem senistest. (Edasi jätkub torn kolmtahketest sõrestikosadest). Mast on juba 150 m kõrge.

16. VII 37. Tõmmati üles tipposa, mille küljes olid eesti ja inglise lipud. Kohal oli ka Eesti Kultuurifilmi operatoor.

1. X 37. Ringhäälingu saatejaama ehitustöödega on jõutud täielikult lõpule ja tuleval nädalal algab tema proovimine.

(Andmed ajalehtedest, ajakirjadest „Tehn. Kõigile“ ja „Nädal Pildis“.)

A. P.

sinikku ja korstnikkudest ei tõuse suits enam otse taeva avarustesse, vaid vajub maha õuele, ennustades, et pole paremat ilma loota ühti.

Kuusiku Priidu tuleb igal hommikul surmtõsise näoga kooli nagu oleks kodus mõni apostroof ehk õnnetus juhtunud, ja ütleb: „Pärmu-meeter langeb!“ Ma ütlesin, et mis tan'd sõge ike langeb, püüdku kinni — muidu läheb veel katki. Aga või ta usub — mul ju ei olevat kõrgemast matemaatikust aimugi. Ühe loodusloo tunni ajal Eedi tahtis vist „pugeda“, ütles õpetajale, et tema olevat Alamäe lepikus ööbikut näinud: kõhinud teine kangesti, uuristanud varbaga nina ja hääled olevat tal olnud päris ära. Õpetaja sai pahaseks: „Mis naljatamine see on?“ Aga tema: „No oli! Kui päris ööbik ei olnud, siis oli varblane! Või... oli teine na varese moodi...“

Jah, aga kui ilm vahel päris külm on, siis on ka omajagu kena. Mäeküljed on küll paljad, kuid põldudel on kõva ja tasane lumekoorik. Ükspäev oli kange tuul, otsustasin seda kasutada. Püstitasin oma kelgule kaks antenni ehk keppi ja

Üleriigilise malevõistluse võitis T. E. M. S. (Tallinna Eesti Male selts) 8,5 punktiga. 2) Pärnu Maleselts 7,5 p. ja 3) Tartu Maleselts 7 p.

Eesti näitlejate suur edu Prahast. Eesti 20. aastapäeva puhul esinesid Praha riigiooperis pr. O. Tiideberg ja M. Taras, kes said suure menu osaliseks. Üldse tuli meie näitlejail esineda 15 korda.

Gabriele d'Annunzio †. Kuulus itaalia kirjanik ja ajakirjanik Gabriele d'Annunzio suri 83 aasta vanaduses.

Seerum skorpionipiste vastu. Sellise leiutuse on teinud ja seda edukalt kasutanud prantslane Etienne Sergeant.

Prof. Paldrok sõitis Egiptusesse leeprikongressile, kus ta esineb ka ettekande ja leepra (pidalitõve) ravimisest.

Jakob Liivile püstitatakse Väike-Maarjasse mälestusmajas. Vastavad eeltööd selleks on juba tehtud.

kinnitasin nende külge õlirõivast ja voodilinast tehtud purje. Vedasin oma „mootorsaani“ välja tuule kätte. Vaevalt sain kelgule istuda, kui läks lahti hirmus sõit kuusiku poole, ikka edasi üle põllu. Muri jooksis taga, nii et küüned löid jääl tuld. Tuul oli otse tagant ja nii sain torreda sõidu; ainult tagasitulek oli halb — pidin purje maha lammutama.

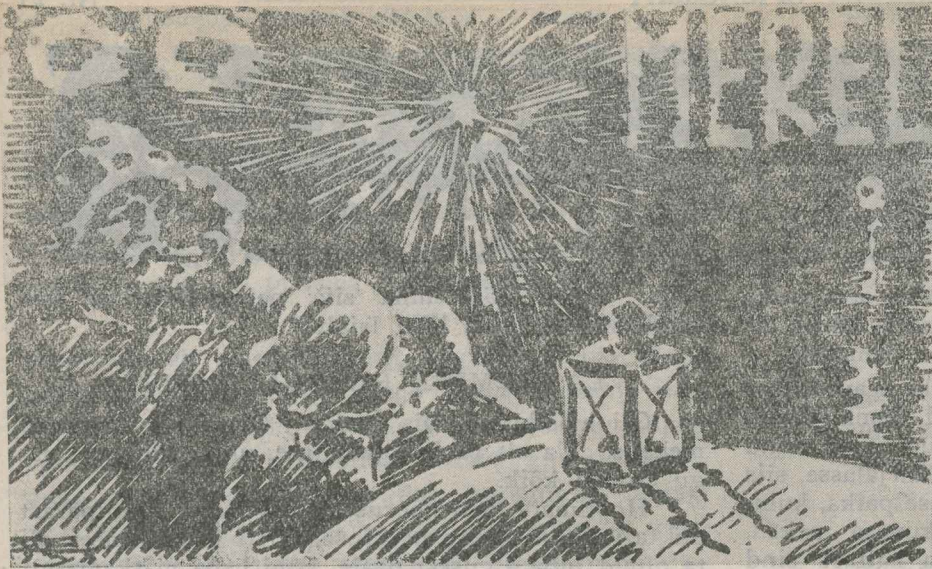
Jõgi on vett kaugemale üle kallaste ajanud ja nüüd on kogu meie heinamaa selge jääväli. Jõgi on samuti jääs, ainult mõnest kohast kalda äärest on sisse murdunud. Otsustasime korraldada suure jääpeo ehk karavani (või karnevali??). Kavvas oli päänubrina minu dekoratsioon- ehk näitesõit mootorsaani, tritsutamise ja võiduajamine kelgudel. See viimane on nii, et sõitja istub kaksiti kelgul ja annab hoogu keppidega, mille otsa taotud suured naelad.

Tritsutamisest ma osa ei võtnud, kuigi olin hääs vormis: vildid, kasukas ja pääs taburett ehk nokata müts, nagu olin näinud tütarlastel ja pildidel võidusõitjatel ja teistel. Kõrvad küll külmetasid, aga võistluses olenevat ju kõik vormist.

Järg lk. 8

VÄARTSEEBIKS KUJUNENUDI

Evald Moldov soovis, et illustreeriksin ta kirjutuse. Häämeelega oleksin täitnud E. M. soovi paremini, — aga kahjuks olen maismaa mees ja ei tunne merd, sellevõrra ja isiklike kogemuste najal, et võiksin vajalikke illustratsioone joonistada vabalt. Tekkisid küsimused: missugune väliskuju on kajutiga mootorpaadil, mis panevad kalurite merilaternal; mis panevad kalurid selga ja pähe talvel merele minnes; mismoodi paistab prožektor merel j. p. mitmesuguse sisuga käsikirju — on just raske, kuid, teinud siiski kuidagi oma töö, satub tihti teravate arvustuste alla, et

Küllastasin ühe hulga aja merd, selle kindla lootusega, et saada ühes kalameestega merele, kes pidid sinna ööseks jääma. Oli ju talv, ning kes võib usaldada „kavalat“ merd. Nüüd oli meri jääst vaba, kuid peaks tuul pöörduma põhja, siis oleks ta mõne tunniga üle külvatud valendavate jääpankadega, — nii kuulsin tihti kalamehi rääkivat.

Laskusin kõrgest kaldast alla ja nägin juba kaugelt askeldavaid kogusid. Lähemale minnes kuulsin laulugi. Siin rannas peletatakse külma lauluga. Ning tõsi see oligi, kui olin nende juures pisut olnud, ning võrkude vabedelt võtmisega mehi aidanud, tundsin, et minu parem kõrvallest kohe külmetamise jättis, kui mehed laulma hakkasid. „Me niisuguseid mehi ei vaja, kes ei laula kaasa, sest muidu võib külm meie sekka ilmuda,“ ütles üks meestest ja nüüd lõin minagi laulu lahti. Varsti kanti võrgud paati, ka mina keerasin endale ühe selga. Nüüd küsisid mehed, et kas ma ei soovi merele tulla. Seda ma juba kaks kord küsida ei lasknud, — ronisin kohe paati.

Varsti kõikus paat rannast eemal, ning mootor löödi käima. Tore oli see sõit: paadi nina kerkis ja vajus, olles vahest peagu püsti, sest täna oli meri kõrge. Mootor sülitas läbitöötatud petrooleumi suitsu, mida tuul laiali kandis. Alustati võrkude merre laskmist. Võrk võrgu järele, mis olid üksteisega ühendatud, läks sinna. Veel viimane võrk ja prauhti! lendas märkki sisse, pritsides vett laiali. „Peaks Jumal õnnistama, et homme saaks üks neli-viis-tuhat me-

hest,“ nii lausus üks kalamehi, ning seda palusid kõik, ka mina.

Juba muutus pimedaks. Laternad, mis asetatud märkidele, kummagi võrgujada otstele selleks, et laevad neid pimedas puruks ei sõidaks, süüdati. Kaks kiirgavat tähte kiikval merepinnal tunnistasid, et siin asus võrkude-jada.

Olin kajuti lael. Korraga, — mis see oli, tume must kogu lähenes kui sein minule, lähenes, lähenes... jaa... oh! see polegi muud kui suur laine, mis laksudes paadi vastu lõi ja selle kõikuma pani. Süda tundus sellel hetkel nagu oleks ta naelutatud keha külge ja siis äkki jälle lahti pääsenud. „See on kalamehele harilik asi,“ lausus minu kõrval olev tüürimees. Läksin kajutisse. Vaevast sain istuda, kui kuulsin tüürimeest karjumas: „Laterna, laterna... poiss, pergel, anna laterna üles — au... rii... k...!“ Kuid juba olin kajutilael ning nägin, kuidas suur aurik kõikus mõnesaja meetri kaugusel meist. Siis valgustas taevast ja meie paati helgiheitja võimas valgusejuga, mis pimestas meie silmad. Kuuldusid tumedad auriku masinalöögid, mis tunnistasid, et laev läheb. Tüürimees ütles, et see aurik olla tollipaati, kes kontrollib, et merel ei ole salakaubavedajaid. Kuid minu üles tulekuga oli purunenud laterna klaas, vist käis see vastu kajutiseina. Liimisime nüüd katkisele kohale paaberitüki.

Olin elanud läbi suure seikluse, ja poleks saadud tuld kajuti laele, või oleks see mõni minut viibinud, siis...

Nii mõteldes astusime tüürime-

Matemaatika tunni lõppedes valgusid õpilased õue. Oli ju öösi keeranud tuule vesikaare ja sellega kaasa toonud sula ilma. Õues veeretati lumepalle ja loobiti üksteist lumekuulidega.

Esimesena pidasid suuremad poisid oma vahel lumesõda. Nende hulka tulid ka väiksemad poisid ja tüdrukud ning löid ka kaasa. Koolijuhataja seda nähes riietus ja astus õue. Õues kuulutas ta üldise suure lumesõja, kust võtsid osa kõik, nii suured kui väikesed.

Jaguneti kahte leeri, kel olid oma päälikud. Teine leer oli oma päälikuks valinud suurima poisi koolis — Alberti. Kui oli määratud, kes kuule- ja kahureid teevad, algas päätetung. Loobiti kuule ja need tabasid ka suuremalt osalt märki, kuid võit ei kaldunud kummalegi poolele.

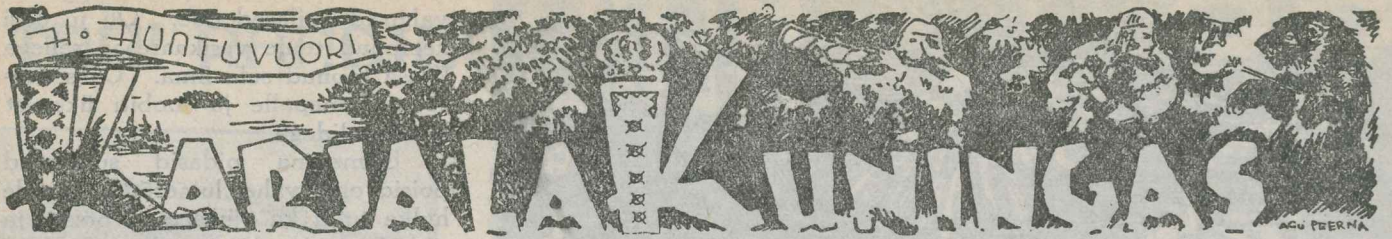
Viimaks nägi Albert, et võit ei tule ilma kavaluseta. Tegigi siis oma väele ettepaneku, et kes lähaksid koolimaja nurga tagant vaenlasele pääle ja karjuksid käed üles!

Tahtjaid oli muidugi palju, kuid sinna pidid minema vahvamad mehed. Kuulitegijad ja kahurimehed käisid muidugi nendega kaasas. Pii luti nurga tagant ja siis, kui kuulid valmis, tungiti vaenlasele suure kisaga pääle. Vaenlased võpatusid ja suurem hulk pistis jooksma. Kuid häda! — Samal ajal, kui teisest leerist osa poisid läks koolimaja nurga taha, piirasid teised ka vasakult poolt vaenlase ümber. Ja nüüd oligi lõpp sellel suurel lahingul.

Järgmisel päeval seisis kooli seinalehes „rasvaste“ tähtedega artikkel: „Lahing koolimaja õuel. Teise leeri hiilgav võit, mille saavutas Albert — teise leeri päälik oma vaprate meestega!

hega kajutisse, kuna laterna sidusime paadi laele.

Osma mõtles, mis nõu nüüd aitaks, sest raske oli üldse laplast hääga painutada. Viimaks sõnas ta: „Kas oled kuulnud kõneldavat Karjala Osmast?“

„Imekesest küll! Väikesed lapsedki teavad, kes on kuningas Osma,“ kostis taat. Kuid Osma jätkas: „Olen kuningas Osma poeg. Kui nüüd lased mind puhata oma kogas ning juhata mind Karjalasse, siis võid kolida Karjala tundratele parimasse paika, kuhu aga iganes soovid. Sinult ei võeta kunagi maksu, ei kõige vähematki, ja Karjala Osma kaitseb sind kõigi vaenlaste eest.“

Rõõmuläige levis üle lapitaadi näo. „Tule kotta,“ sõnas ta. Kiiresti pani nüüd vanamees oma parimad nahad põrandale. Osma heitis nahkadele ja uinus peagu silmapilkselt.

Kuid eit ja taat istusid hiilduva tule ääres ja kõnelesid rõõmuga sellest uuest õnneajast, mis neile varsti koidab. „Jah, mõtle,“ sõnas taat lõppeks, „millalgi me ei tarvitse karta maksustaja tulekut, kunagi ei lööda meid, kui polegi talle midagi maksuks anda, ja kunagi ei röövita meilt tüdarta!“ Ja eide silmis hiilgas pisar, kujutledes kogu seda hääd.

Kaua ei olnud Osma maganud, kui ta ärkas sellest, et teda tugevasti raputati. Viimaks sai ta silmad lahti ja siin olid ta ees — Torulfi mehed. Ei aidanud midagi, pidi aga jälle Hålogalandi tagasi minema. See oli Osmale väga valus.

Kuid koja uksele vaatasid laplased minejaile järele ja samal ajal, kui meestejõuk kadus mäe taha, kadus ka laplaste kaunis õnnepilt.

Osma kartis väga, mis Torulf temaga võtab teha. Ent imelik küll, keegi ei puudutanud ühegi sõnaga kogu põgenemisloost. Ta sai vaid ühe öö puhata Torulfi tuttavas toas. Teisel hommikul ta pidi istuma rekke ja silmad seoti tal kinni. Ja jälle sõideti ringi siia-sinna, siia-sinna, nii et Osmal oli võimatu teada sõidu õiget suunda. Alles pika eksisõidu järgi peatus regi. Osma leidis enese olevat lumisest merelagendikust ümbritsetud saarel. Nad astusid tuppa ja Ulf ütles: „See on ka minu isa maja, aga ta asub siin harilikult vaid kalapüügi

aegu. Nüüd jään mina siia peremeheks ja, kas usud, siin on meil lõbu laialt!“

LAHKUMINE HÅLOGALANDIST

Oli möödunud viis aastat. Osma oli sirgunud meheks. Ta oli pikk, laiaõlaline, uhke rühiga¹ nagu Osmad kõik.

Hoolimata oma noorusest ja võõrast sünnipärest oli ta võitnud suure usalduse. Ulfi usaldusmees oli ta olnud juba algusest peale, kuid üsna märkamatu oli Torulf igas tähtsamas asjas hakanud küsima ka Osma arvamist. Ja targad olid Osma nõuanded alati. Ka oli usaldus tema vastu nii suur, et ta seda isegi imestas. Ainult ühes asjas teda ei usaldatud: alati oldi valvel, et ta ei pääseks põgenema. — — —

Kaunis oli kevadine hommik. Mägede mustavad kuused seisid küll niisama tõsiselt kui talvelgi, kuid lehtmets uhkeldas oma uues helerohelises riietuses, ja lõokese laul kõlas kõrgel õhus. Torulfi mehed olid parajasti minemas merele kalastama, kui kuller kihutas lõunast sellise ajaga, kuidas hobune võttis. Vaevalt oli ta õue jõudnud, kui juba hüüdis: „Kõik on kadunud, Tröndalagi vabadus on läinud! Kohutavalt käis lahingus meie käsi! Meie väed purustati, ja meie kuningas, Tröndalagi kuulus kuningas, sattus Harald Härfaqreni kätte vangi. Ja nädala pärast on Harald siin! Vastu panna teiegi ei suuda, või kui ehk vahest Odin Valhalla vägilastega teile appi ei torma!“ — — —

Torulf asus kohe tuppa nõu pidama oma tublimate vägilastega. Nende hulgas oli ka Osma. Ja pea oli otsus valmis. „Ei iial, ei iial ma alistu Haraldil läänimeheks ja maksumaksjaks,“ ütles Torulf. „Ennem jätan igaveseks maha selle Hålogalandi ja lähen sinna, kuhu õela Haraldil käsi ei küüni. Kaugel suure mere vahuses süles on Island. Sinna läks uljas Ingolfr Arnarson, sääil on ruumi mullegi. Valus on jätta maha isade maa, kuid ennem vabana Islandis kui orjana siin Norras. Ja küllap koidab kord kättemaksu-tund ka Haraldile!“ — — —

Järgneb

¹ rüht — kehahoiak.

A. Kiho
Vastse-Kuuste

TUULEMÄGI

Kenamaid kohti meie vallas on Tuulemägi oma kõrgete määndidega. Tuulemäe nõlvakul on näha alusmüüri jäänuseid, mille kohta rahvas räägib, et sinna tahtnud mõisnik Pelo endale lossi ehitada. Vanapaganale ei olewat see aga meeldinud ja ta hakanud ehitajat kimbutama. Siis jätnudki Pelo ehituse katki.

Tuulemäe tipus on nüüd võidualtar ja kõrgeima männi tippu heisatakse igal võidupühal lipp. Talvel on Tuulemäelt hää suuskade ja kelguga alla kihutada, nii et tuul kõrvus hundab.

P. Mirja Kirss, 14 a.
Hageri

MALLE IGATSUS

Juba siis kui hommik koidab,
kelk me Malle mõtteid koidab.

Paneb kingapaelu kinni,
ise laseb nutupilli:

Kelku ei too isa talle.

Sellep' kurb me väike Malle.

Malle palub pisarsilmil,

aga — isa naerul kelmil

läheb korraks rehealla,

ja kui paiskab ukse valla,

siis — on käes tal uhke kelk,

Malle silmis naeruhelk.

L. Bruno Seimar

ALLIKAS

Maapind paksult lumivaipa maet,
kõik ju nagu oleks pandud lukku.
Kuuled ainult tasast lätte kukku —
tema pole lumesiidist kaet'.

Voolab nagu tujukusest aet',
kord nii aeglaselt, siis ruttu.
Voolab, nagu nutaks kurba nuttu,
jättes hinge jäljed nii kui saet'.

Siiski nagu hilju hinge paitab,
õnneunelmaidki luua aitab.
Kui ta nukrat kaebenuttu kuuled,

lohutuseks ulatad tal punahuuled.
Suudled. Võtad ära vara kalli —
rüüpad tema karget veekristalli.

Neli aastat müüsesid kahurid ja ragisesid kuulipildujad, kaevikuus hukkusid terved armeed² mürskude marulise tule all. Terved linnad tehti maatas, sügavad mürskude trehtrid lõhestasid terveid maa-kondi. See oli kapitaalstide omavaheline heitlus maailma ümberjagamise pärast.

Maailmasõja puhkemist oodati 1905. a., oodati 1911. a., kuid sõda hillines veidi. Ta algas 1914. a. Saksas, Prantsuses, Inglise, Austria-Ungari, Vene, Türgi, Itaalia, Jaapan, Bulgaaria, Serbia, Kumeenia, Belgia ja veel mõned teised riigid astusid maailma uue ümberjagamise pärast sõtta, mis venis vastu kõigi ootusi pikale. Viimaks liitus ka Ameerika sõdivate riikidega.

Neist raskusist ongi tingitud tänapäeva maailma kriis. Ühed valitsused selatavad oma rahvale, et nende viletsa olukorra parandamiseks on vaja võtta teiste riikide asunaid. Teised on sunnitud end kaitsma ähvardava rünnaku vastu. Seepärast relvastuvad kõik riigid palavahikult, valmistudes ette sõjaks. Oeldakse ja mõeldakse: „ümberjagamised on võimalikud ja paratamatud.“ Maailma ümberjagamist püüti juba mitmel korral teostada. Suurim neist toimus Maa-

arvavad, et nende tulevik on idas, et nemad on kutsutud „korda“ looma barbaarsel Venemaal. Saksa misjoniks olevat bolševismi hävitamine. Sääraseid mõtteid kuuleb Saksamaal igapäev. Saksa fašistide juht Hitler on neid korduvalt avaldanud. Saksa loodab Venemaa purustamisel vähemalt selle läänepoolseid territooriume ja Ukrainat oma mõjuvõimule allutada. Sellejuures loodavad sakslased kõige rohkem Jaapani abile. Jaapani sõjakad imperialistid on praegu kõige agaramad maailmakaardi ümberlõikajad. Praegu on nad Hiina kaardi kallal ametis. Mandžuuria ja Jehol⁵ on juba Hiinast eraldatud, ning jaapanlaste ahned käärid lõikavad ikka sügavemale Hiina ihhu.

Maailmariigid valmistuvad kogu aeg uueks maailmasõjaks, pidama uusi tapatalgusid. Maa-teaduslikku kaarti ähvardab kogu aeg uus ümbertege-

mine, see oleks praeguses olukorras endatapp. Arusaadavalt ei taha viimased alistuda esimeste nõud- arvel, kes endale õigel ajal kahmanud suuri maa- alu. sest nõrgemate naabrite või ka vanade suurriikide mad unistavad kõige rohkem maailma ümberjagami- riike on praegu kolm: Saksa, Itaalia ja Jaapan. Ne- ilma suurist ning tulutoovast asunast. Sääraseid võrdlemisi hilja tõusnud suurriikide perre ja jäänud toorainete-baase. Eriti ahned on need riigid, kes Iga tänapäeva-riik püüab endale uusi turge ja salaplaanid.

põhjalikult teatud saksa imperialistlike ringkondade kaevandused. Nii paljastas väike tasku-atlas üna- rem või hiljem võtta prantslasilt nende raua- ja vase- lased ikka veel Maroko päälle mõttesid ja lootid va- eri kaart saksa atlasesse püsima? Kullilap vist saks- sid Marokost jädavalt. Kuid milleks jäi too Maroko väija 1912. a. Tol ajal paistis, et sakslased loobu- Too väike saksa atlas, mis lebab mu laual, anti nikuks.

välja ning said Kongomaal 275.000 km² maa-ala oma- gistasid nad endile rea majanduslikke soodustusi tookordki Maroko jäma Prantsusmaal. Siiski pi- järgi, ähvardas maailmasõda, kuid sakslased pidid Maroko rannikule. Uuesti lõhnas maailm püssirohu maa end uuesti vahle. 1911. a. Ilmus saksa ristleja oli Maroko sultan mata valitseja. Siis segas Saksa-

Nikerk laste poole vaatama ja nägi nende pihus mi- dagi säravat. Säras väike kivike, mis oli läbipaistev kui klaas. Päikese käes kiirgas kivike kõigis viker- kaare-värves.

Vähe hiljem silmas Van-Nikerk samasugust, kuid suuremat kivikest kellelgi neegril ja ostis selle nalja pärast, makstes mõne penni. Kuid järgmisel aastal juba müüdi too kivike Londonis 25.000 naelsterlingi eest. See on maailma suurimaid teemante. Nime- tatakse ta „Lõuna-Aafrika täheks“.

Kohal, kus leiti „Lõuna-Aafrika täht“, asetsevad praegu suured teemandi-kaevandused, ja sinna kas- vas terve suurlinn, Aafrika teemandiväljade päälinn — Kimberley. Ning Angra-Pequeña lahega võib ühel ilusal päeval korduda samasugune lugu. Täna on lahe kaldal ainult rohi ja kivid, kuid homme äkki leitakse siin kulda, teemante, vasemaake. Seepärast kiskuski Saksamaa Angra-Pequeña endale tagava- raks, et teised ette ei jõuaks. Samal ajal kiskusid ka teised kõike, mis aga kätte puutus. Päämure oli, et Saksa ega keegi teine neist ette ei jõuaks.

Nii jagasid eurooplased Aafrikat. Mitmevärvi- lised laigud uputasid kogu kaardi. Ainult 3—4 saa- rekest, iseseisvate riikide näol, pääsesid esialgu, kui- gi mitte kauaks, sellest uputusest. Buuride riigid — Transvaal ja Oranje — kaotasid iseseisvuse 1900. a. Viimane sõltumatu pärismaalaste riik — Abessiinia

⁵ Hiina provintsid, milledest moodustati Mand- šukuo riik. Viimane sõltub Jaapanist.

Need hõivasid linna linna järel. Ja lõppude lõpuks susmaa hakkas salamahhi saatma vägesid Marokosse, pärast. Kuid moodsid vaid mõned aastad, ja Prantsed kokku leppida Maroko rana ja vase jagamise Ainhut hädavaevu suutsid sakslased ja prantslaste kistud Maroko pärast sõtta.

— Austria-Ungari ja Itaalia. Kogu maailm oleks ilse ja Vene — vahele seganud, samuti Saksa liitlased panema. Siis oleksid aga Prantsuse liitlased — Ingrid olid juba valmis vägesid teineteise vastu liikuma hinnaga" ütlesid sakslased. Saksa- ja Prantsusmaa "Meie peame Maroko omandama — kas või sõjavatsenud neid prantslastele jätta.

tant, vaid rauda ja vase. Saksa rahamehed ei ka- set. Tõelikult muidugi ei tulnud keiser kaitsma sul- ja pakus temale oma sõprust, eestkostmist ja kaitse- keiser Wilhelm II isiklikult Maroko sultanile kulla lasile loovutama, kuid äkki — 1905. a. — sõitis Saksa maa, Itaalia ja Hispaania nõustusid Maroko prants- "Prantsusmaa peab Maroko endale saama". Inglis- viljakandvat maad. Prantsuse rahamehed nõudsid: nimelt õige rana- ja vaserikkad. Ka on temas palju Maroko on väga isuaratav tükkike — tema mäed on 3—4 tükkikest. Nende hulgas oli ka Maroko. Kuid kos? Kui suurriigid Aafrika ära jagasid, säilis vaid lakused. Mida isearalikkude leidsid sakslased Maro- sellel näidatud ning väikesed, kõigile tundmata kü-

— vallutati äsja Itaalia poolt. Nimeliselt iseseisev on vaid Libeeria, endiste Ameerika vabastatud orjade riik, mis aga tõelikult on Põhja-Ameerika Ühendriikide asumaaks.

XXVII

„ÜMBERJAGAMISED“.

Jagased suurriigid Aafrika endi vahel, ja kaart jäi kirjuks kui papagoi. Kuid maateaduse-kaardi seiklused ei lõppenud veel sellega.

Mul on väike saksa „Welt-Atlas“¹. — Ta on väga kohane igasuguste andmete hankimiseks. Lehe lugemisel on kasulik hoida seda atlast käepärast. Juhtub ajalehes esinema mõne tundmata koha nime- tus, kohe vaatad atlase nimistut — ja üks-kaks-kolm leiad kaardil seda, mida just vajad. Too atlas antigi välja säärase andmete saamiseks. Kaarte on sääl üsna rohkesti, üle viiekümne. Temas on üldine Aafrika kaart, eraldi kaardid Loode-, Lõuna- ja Kesk-Aafrikast ning isegi eri Maroko kaart.

Kuid eraldi kaardid Alžeeria, Madagaskari või Abessiinia kohta puuduvad selles atlases. Miks just Maroko sattus eri kaardile? Ning päälegi on Maroko kaart väga üksikasjalik, isegi karavani-teed on

¹ Welt-Atlas — maailma-kaardistik.

3 diplomaat — riigiesindaja rahvusvahelises ja- dikatimises.

Väga halvasti käis ka bulgaarlaste ja türklaste käsi. Türgimaa taheti kord maakaardilt juba täiesti pühkida, ja türklased säilitasid oma iseseisvuse

hele m. „Poola koridori“.

Ida-Saksa Lääne-Saksast ja paigutasid nende va- Kuid seda kõike on vähe: diplomaadid eemaldasid negro, muutus Jugo-Slaaviaks (Lõuna-Slaaviaks). ümberomeldud Serbia, millega liideti ka Monte- lia, Rumeenia ja Serbia kasuks. Uue moe järgi Tšehho-Slovakkia ja traagedati üksikuid lappe Ita- garist meisterdati kolm riiki: Austria, Ungari ja ka juuretoikeid Saksamaa arvel. Ning Austria-Un- kinnitati see Prantsuse külge. Taani ja Belgia said loigati Saksast veel tükk — Elsass-Lotringi — ja dati suuri tükke ja õmmeldi uus riik — Poola. Siis kaarti. Saksamaast, Austria-Ungarist ja Venest eral- Nagu kääridega loikasid diplomaadid Euroopa mini pitsitada ja rõhuda.

nimelt selle üle, kuidas võidatud Saksamaad kõve- diplomaadid? Algasid lõpmatud istungid, vaieldi keses Versailles' (loe: versaj) linnakeses kogunesid ria-Ungari, Türgi ja Bulgaaria). Prantsusmaal, väi- Viimaks alistus Saksamaa oma liitlastega. (Aust-

ainult tänu oma oodatamatule visale ja südile vastu- panule.

Siis asusid diplomaadid Aafrika kallale. Üks- kaks! naksasid käärid, ja Saksa asumaad Aafrikas läksid inglaste ja prantslaste kätte. Sama tehti ka järelejäänud Saksa asumaadega mujal maailmas. Ka Jaapan sai oma osa saagist.

Niisugune kaardi ümbertegimine pole esimene, ega viimne. Saksa õpetlane Darmstetter ütles ava- meelselt: „Saksa rahvas ei või ega taha kauaks ajaks loobuda oma ookeanitagusest omandist. Versailles' teostunud Aafrika ümberjagamine on niisama vähe kestev kui Euroopa jagamine.“

Õpetlasel võib ju mõnes asjas õigust olla, kuid asjatult kõneleb ta saksa rahva nimel. Aafrika asu- maist oli saksa rahval vähe tulu — kasu said mõned sajad suuristandite pidajad ja üksikud rahamehed. Nemad tahavadki kaotsiläinud varandused tagasi saada. Juhtivad saksa rahvussotsialistid nõuavad avalikult asumaade tagasiandmist Saksamaale. Kuid vanust asumaist üksi on neile vähe. Ka ei taha nad esialgu inglaste ja prantslastega tülli minna.

Saksamaal on praegu mujal suuremaid plaane käsil, milleks ta eeskätt vajab Inglismaa ja Prantsus- maa nõusolekut. Tänapäeva Saksa imperialistid⁴

⁴ Suur-Saksa taotlejad.

Arvustusi

OLEN LUGENUD:
A.

R. Jürisson, 14 a.
Randvere

K. Luuk
Helme

TIHANE.

Tasa langeb laia lund
väljas õige palju,
juba ammu mõni tund,
külm on õige valju.
Õues keegi nokitseb
akna taga väljas.
Tihane säääl tokitseb;
on vist õige näljas.
Seda märkab Atsike,
kohe on ta kärmas.
Teri toob ta natuke,
endal sära silmas.

Alatare Jüts, 14 a.
Valjala

Tihane

„Lendab tihane aknale,
tuleb külma.“
(Vanarahva tarkus)

Tihasega tutvume eriti talvel,
mil ta tuleb majade lähedale.

Kes tihast on vabaduses vaadel-
nud, see on arvatavasti pannud tä-
hele ta elavust ja liikuvust. Ta muu-
dab ühtelugu oma asukohta, vilis-
tab ja „pinnitab“ vahetpidamata.
Lennukunstis pole tihased kuigi vi-
lunud. Lend näib linnule, kelle tiiv-
vad on kaunis lühikesed ja ümari-
kud, raske olevat. Seepärast ei arm-
mastagi tihased lendamisel lagedat
maad, vaid hoiduvad metsa või
puiestikkude ja aedade lähedale.

Tihane toidab end kahjulikest
putukaist, marjadest, seemneist, us-
sidadest ja tõukudest. Tihane tungib
mõnikord ka väikeste laululinnu-
keste kallale, kuid selle väikese patu
võime tihasele anda andeks. Vaa-
tamata sellele kuritööle on tihane
kasulikuid linde, kes hulgaliselt
hävitab kahjulikke putukaid, kes
muidu sööksid meie magurad õunad,
pirnid ja ploomid. Ta pesitseb ena-
masti vanades õõnsates puudes,
müüri aukudes, vanades rähni pe-
sades või pragudes. Tulevasele põl-
vele valmistatakse peenikestest kui-
vadest rohukõrttest ja juurtest „kät-
ki.“ „Kätki“ sisemus vooderdatakse
villade, karvade, udusulgedega või
muu pehme kraamiga. Tihane hau-
dub mõnikord kaks korda suve
jooksul.

Munad on peagu kõigil tihaseil
valged, roostepunaste täppidega.

Kaitskem tihaseid, neid kasulik-
ke linde külmadel talipäevadel. Kui
härm katab kõiki puid ja aiateibad
pauguvad õues, siis on tihaseil kõi-
ge halvemad päevad. Riputagem
neile välja nõori otsa tükk rasva,
sellest võib tihane elatada end ter-
ve nädala.

L. Eerik Suviste, 14 a.
Ahja

SAAKS JÄÄLE

Saaksin ometi kord jääle,
kirevale uisuteele.
Süda sees siis rõõmustab,
kui jalg kiirelt uisutab.

Kellel aga uiske pole,
ega sel'gi häda ole:
otsi vana vikattera, puuklopp —
varsti „uisud“ käes. Stop.
Oi seda vihinat ja sahinat,
oi neid ilusaid poognaid,
mida teeb siis uisutaja jalg,
valusaks vaid jääb tal selg.

Aga neid kukkumisi, komistusi,
ega need kuhugi jää,
kuid ära sa näita nuttu,
vaid edasi rühi ruttu...

L. Rahumaa
Konguta

TALVEL

On pakane vallutanud järved,
nüüd uiskudele anname tuld.
Õhus lendlevad tihaste parved,
päike helgib ja särab kui kuld.

Me südamed rõõmsad ja uljad,
rinnus märatseb pakitsev kirk.
Pea toale pöörame seljad —
meil sihiks on järvele lend.

Jääl kotkana tiire me teeme,
õhk nooruse huigetest täis.
Säääl lusti ja rõõmu kõik lööme,
mis hetkel meil meenuda võis.

L. A. Kopelmani „Pakri saared“

Lehitsedes 1937. a. sügisel il-
munud „Õpilaslehe“ üksikuid numb-
reid, leiame mitmest kohast A. Ko-
pelmani töid, olgu see siis „Rus-
salka“ sünnisaladus“ või jälle „Pak-
ri saared“ jne.

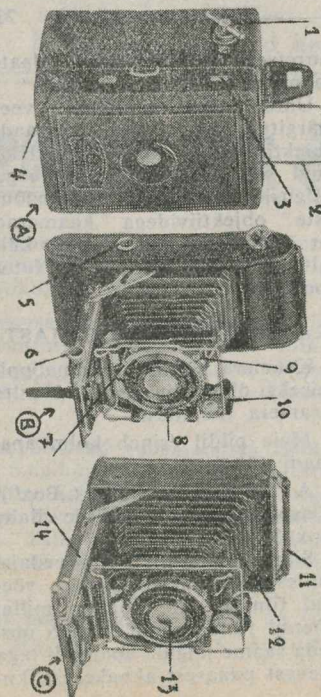
Vaadates lähemalt tööd „Pak-
ri saared“ näeme, et see töö väär-
ib tähelepanu. Niisugusest tööst, na-
gu seda on „Pakri saared“, võime
tundma õppida Pakri saarte elanik-
ke ja nende elu-olu. Eriti rikastab
see töö meie geograafilisi teadmisi.

Päälle eelloetletud hää uudsuse,
on autor ka oma töö põhjalikult tei-
nud ja hästi viimistlenud. Töö jä-
tab lugejasse hää mulje, nagu oleks
lugemise ajal ise Pakri saarte ela-
nikkude ja sääalse elu-oluga tutv-
nud tõelises Pakris.

Kirjavastused

E. Suviste — Öö lapsepõlve kodus; L.
Valg — Kevad, Saared; I. Sibrits — Öh-
tu, Antsu esimene hüljes; E. Jaagus —
Kevad läheneb.; Aino Ottoson — joonis-
tusist osa — JAA.

Juba eelmise nr-i ekspedeerimisel
selgus, et ootamatu tellimiste suure-
nemise pärast tuleb puudus mõnedest
nr-test. Eriti nr. 16, 17 ja 18 on trükk
otsas. Viimaseil tellijail tuleb mõnel-
gi neist nr-eist ilma jääda ja mõned
ei saanud neid nr-eid juba eelm. korral.

nemaile aga ka 6×9 ja 6,5×
cm. suurustega plaat või film
kaamerat.

Need suurused sobiksid roh-
kem maale, kuna need pildi
formaadid ilma suurendamata
on veel päris kenad.

Linlased aga võiksid kasus-
tada enam vähemaid formaate,
kuna neil on käepärast soods-
ad suurendamisvõimalused
ärides.

PLAAT VÕI FILMKAAMERA?

Maal sobib enam plaatkaam-
era, kuna säääl üldiselt pii-
distatakse harvem. Loomuli-
kult tahetakse aga ka võtte
tulemusi kohe näha saada.
Plaatkaamera võimaldab seda,
aga filmkaamera paneb pildis-
taja kannatuse seniks kaalule,
kuni kogu film on „läbi võet-
tud“. Sageli on kiusatus nii-
võrd suur, et võetakse mõtte-
tult pildistamata negatiivile ju-

METSATÖÖMEESTE JUURES

Suusatan mööda metsavahelist teed. Tahan jõuda metsatöömeeste juure. Puud ja maa on kaetud valge lumivaibaga, kus on näha varese- ja jänesejalgi. Suusatan edasi. Äkki kuulen tiivalööke õhus. Vaatan — see on vares, kes lumelt lendu tõuseb ja kidural männil „maabub“. Teisel puul nokitseb rähn: tok-tok-tok... Varsti kuulen hobuse puristamist teekäänaku tagant. Suusatan kiiresti ja siis kerkib mu silmade ette pilt: kaks hobust regede ees on seotud teearde, heinad on ees ja söövad. Taamal aga mehed, kes saevad noori mände maha — lattideks. Langetatakse ainult need puud, mis on teiste varju jäänud, s. o. kiduraid. Meestel on tehtud suur lõkegi, kus põletatakse oksad: ei tohi ju neid jätta metsa vedelema ja puudehaigusi levitama. Suusatan edasi.

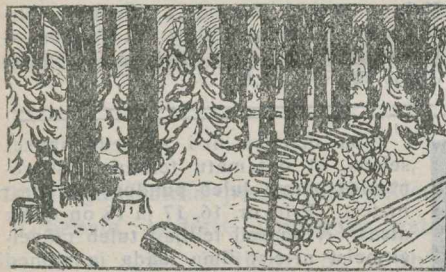
Jõuan sügavasse metsa. Siin on suured männid ja kuused. Nende oksad on kaetud tohutute lumelaha-

Töö mees

E. Hernes

J.

Tušš

makatega. Teel ja metsa all on hämar. Teises teeääres on latt-tara, mis tähistab rüügemetsa piiri. Silman veel jänest ja vaatan rähni „sepikoda“, siis jõuangi päris „metsameeste“ juure.

Juba eemalt tunnen suitsuhõngu ja siis näen, et meestel on mitu tuld ülal. Soovin jõudu. Mehed võtsid just suurt mändi maha. Saeti hulk aega, ja siis langes puu ragisedes lumme. Puu kukkumisel purunes palju noori mände ja teisi puid. Nüüd raiuti peenemad oksad ära ja visati tulle. Raginal ja kärinal tõusis leek kõrgele. Paksu suitsu oli kogu mets täis. Jämedamad oksad saeti ära ja need lõhutakse halgudeks. Tüvi jäeti sinna-samasse, kuhu ta kukkus. Nii oli mets palke risti-rästi täis.

„Eks siis saa nad parajaks saagida, kui praaker metsa tuleb,“ lausus „metsamees“. Suured hunnikud oli ka propse.

Oli jõudnud lõuna-aeg ja mehed hakkasid lõunastama.

Okste alt toodi silgupütt ja leivakott lihaga. Tuli oli jäänud väike-seks ja sellel hakati küpsetama silku. Isuäratav silguküpsetamise lõhn levis natukese aja pärast minunigi.

Päale söömist hakkasid mehed jälle tööle ja ega minagi enam vaadanud päält, vedasin ka oksa tulle, et sooja saada.

Nii võeti veel mitu suurt kuuske maha, enne kui ma lahkusin. Kuu-

se peenemad oksad jäeti järele. Need lubasid mehed koju tarapukadeks viia. Küsisin meestelt veel:

„Kus te öösi magate?“

„Magame siin lähedal olevas talus. Maksame 5 senti öö päält.“

Jätsin meestega jumalaga ja hakkasin koju minema.

VÄRDI KIRI

Algus lk. 2

Tuligi siis minu kord. Kohendasin purje päri tuult, istusin kelgule ja sõit algas. Kiirus oli nii hirmus suur, et kartsin oma hambaid kaotavat, sellepärast pigistasin suu kõvasti kinni. Katsusin keppidega kelgule parajat suunda anda, kuid kelk kihutas kiuste just sinna, kus teadsin olevat jões lahtise pervealuse. Pumps! sõitis kelk üle lõhe, kuid mina põrusin kelgult maha ja otse lõhesse. Teised tulid ja tirisid mu välja — ma olevat karjunud appi nagu oleksin parajasti olnud uppumas või juba uppunud. (Onuke, ära usu, puha laimujutt!) Tead ju, et kodus tuli muidugi tädi oma tohterdamisega — esialgu... Kui ma praegu ei elaks ja sulle siin parajasti ei kirjastaks, siis usuksin, et olen inkvisitsiooni ehk tulesurma läbi õnnetut otsa saanud. Mulle aeti selga kõik majas leiduvad kasukad, kaela ümber keerati sukk, mis tuliseid kaeru täis topitud ja jalataldade alla (oleks need ometi saapatallad olnud!) pani kaks tulikuuma telliskivi. Praelõhna oli tunda, au-sõna! Sinu kallis Värdi.

huslikke ja mittetarvilikke võtteid, et aga saaks filmi ilmuda.

Matkadel on otstarbekam kasutada rullfilmkaamerat, kuna sellega kaasaskantav negatiivmaterjal — film on kergem õrnadest ja rasketest klaasplaatidest. Samuti on pildistamine filmkaameraga lihtsam.

Häädeks maastikkude, vaikelu ja ruumivõtteiks sobib jällegi paremini plaatkaamera, mis võimaldab tuhmklaasil täpselt jälgida võetava vaate iseloomu, suurust ja teravust.

On avaldatud sageli arvamist, et plaatkaamera tuhmklaasiga võimaldab algajal kiiremini välja jõuda ebakindlast katsetuste ajajärgust teadlikule tööle, kuid on kellelgi eriti liikuvate sündmuste ja olukordade pildistamine meelt mööda, siis ei pääse filmkaamerast. Kellele aga meeldib enam maailmise vaikelu ja looduspildid,

muretsegu tuhmklaasiga plaatkaamera.

Ühte olgu siinkohal veel märgitud, et algaja aparadi objektiiv peaks küll olema hää, kuid see ei pruugi olla väga valgusjõuline, sest valgusjõuliste objektiividega kaamerad on kallid ja nad polegi küllalt kohased harilikuks fotospordiks.

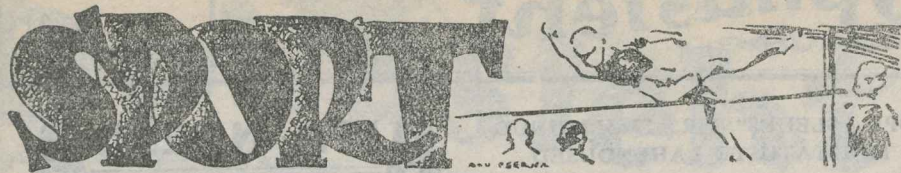
KAAMERA ANATOOMIAST

Kaamera ehituse tundmaõppimiseks olgu siin esitatud pilte kaamera tüüpidest.

Meie pildil esineb kolm aparadi tüüpi:

A. Kastkaameratüüp („Box“); käesoleval juhul on see Baby Box 3×4.

Siin on näha nr. 1 filmivedaja, millest keeratakse eest ära võetud film ja ette võetav; millal võetud filmi asemele tuleb uus, seda saame jälgida aparadi taga olevast punasest aknakesest, ku-

KES ON MAAILMA PARIM MAADLEJA

- KELLELE KUULUB SELLINE SUUR AU — EGA VIIMATI MEIE KRISTJANILE?
- 1 EESTLANE JA 2 ROOTSLAST PRETENDEERIVAD SELLE NIMELE

Veel enne kahe kuu möödumist kogunevad Tallinnasse kogu Euroopa parimad matimehed, et jagada omavahel meistritiitleid ja selgitada paremusküsimust. Kes aga neist kõigist on parim, seda püüame selgitada allpool.

On tõesti veidi täbar ülesanne lahendada, kui tuleb anda kellelegi tiitel: „Maailma parim maadleja.“ Sest maadlusoskust ei saa mõõta sentimeetrite-, sekundite või kilodega, nagu seda hõlpus teha kergejõustikus, tõstmises j. t. Üksikuis maadluskaaludes on küll juba aastate vältel püsinud kindlad peremehed, kuna teisis nad igal aastal vahelduvad. Keskaalus varsti kümnendat aastat valitseb rootslane Ivar Johansson ja poolraskekaalus kuu aega rootslane Aksel Cadier (loe: kadjee). Raskekaalus meie Kristjan Palusalu on lõiganud kauaületamatuid loorbereid. Nende meeste kuulsust iseloomustab tabavalt auniimi:

Johansson on „maadlejate kuningas“
Cadier „maadlusinsener“,
Palusalu „maailma-Kristjan“.

Kes aga neist oleks teistest absoluutselt parim, selle üle on vaieldud palju. Et aga lõplikku otsust on raske langetada, tuleb sellest, et

igapähe neist on erilised maadlejaomadused tugevasti välja arenenud. Nii omab Johansson ületamatu jõu ja ka väga hää maadlustehnika. Ka tema senised saavutused on hiilgavad: Los-Angelesi olümpiaadil võitis ta esmakordselt maadlejaist kaks kuldmedalit (vabamaadluses ja kreeka-rooma maadluses). Samuti tuli ta võitjaks Berliinis kr.-r. maadluses.

Berliinis meie Kristjan kordas Johanssoni saavutust, kuid raskekaalus, kus on seda teha palju raskem. Ja järgmisel kevadel tõi mees Pariisist koju Euroopameistri tiitli. Kuid Johanssonil on selliseid mitu! Cadier'gi on olümpialt toonud kuldmedali ja Euroopameistriks maadeldud end mitmel korral. Cadier' l on maailmas parim maadlustehnika ja ääretult suur maadlusvõtete tagavara.

Kardetavaim tema võttest on n. n. „Karussell“ (parterist (vastase matil lamades) vöövöte keerutamise-ga). Kristjani tugevamaks küljeks on samuti tema hiigla jõud.

Johansson ja Cadier on sageli võistelnud raskemais kaaludes väga edukalt. Eriti Cadier on sageli võitnud osa raskekaaluturniiridest ja võitnud. Kristjaniga aga nad koos

„Maailma Kristjan“

pole olnud, nii et pole teada, kumb neist parem on. Alles hiljuti läbis ajalehti sõnum, et Cadier võistlevat Tallinnas raskekaalus. Siis kardeti, et meil läheb kuldmedal sääl kaduma... Aga ega Kristjani uskuda või — tema juba nii kergesti alla ei anna!

„Maadlejate kuningas“

Meie parim poolraskekaallane Agu Neo, kes on matil olnud koos nii Johanssoni kui ka Cadier'ga ja kes juba 1931. a. saadik on olnud Cadier' kardetavaimaks võistlejaks, hindab nimetatud kahest rootslasest paremaks Cadier'd: „Aksel on parem. Ta maadleb tehniliselt ja taktiliselt täiuslikult, targasti, julgesti ja fairilt.“

E. J.

Joh. Nurmik'u KÖITEKODA

Tartus, Kivi t. 18-a.

Valmistab igasuguseid köitetöid avalikkudele, kooli- ja eraraamatukogudele.

Köitekojas köidetakse Teie raamatuid Teie soovide kohaselt asjatundlikult ja soodsate hindadega.

Köidetakse igasuguseid: seltsidele, koolidele ja eraettevõtetele tegevus-, kroonika- ja külalisteraamatuid ning fotoalbumeid igasuguses suuruses nahk-, kalingor- või mõnes muus soovikohases köites.

SPORDIKALINDER

Maailmarekord 100 m kinnitati Jesse Owens'i nimele aja 10,2 Rahvusvahelise kergejõustikuliidu poolt.

50 km suusamaratoni maailmameistriks tuli esivõistlusil soomlane Kalle Jalkanen (aeg 4:6.9). 2) Soomlane Alwar 4:10.44 ja 3) Lars Bergendahl (Norra) 4:10.54.

Maailmavõistlusil suusatamises Lahtis saavutas mägi hüppeis esikoha 18-aastane norralane Asbjorn Ruud 64 meetriga.

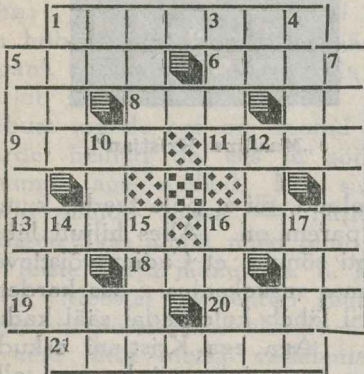
Euroopa esivõistlused jääpurjetamises toimuvad Tallinnas 18.—23. märtsini. Võistlusist võtab osa umbes 50 võistlejat.

Euroopa maadlusmeistri medal on valminud. Kavandi valmistab kunstnik Triumphi.

71. RISTSÖNAD (5 punkti)

Paremale: 1. Riik Euroopas, 5. kõn-
nil, 6. Meesnimi, 8. Inglise pärane
meesnimi, 9. Soome lennuühing, 11.
Koht, 13. Meesnimi, 16. Eriväljaanne,
18. Šveitsi osariik, 19. Eeslinn, 20.
Riik Euroopas, 21. Mitte kiire.

Alla: 1. Tool, pink, 2. Sõiduk, 3.
Valgustamise abinõu, 4. Naisnimi, 5.
Fr. Tuglas'e teos, 7. Maailmameri —
käändes, 10. Eesti raadiotööstus, 12.
Ese, 14. Tööriist, 15. Kirjutamise abi-
nõu, 16. Väga palju — käändes, 17.
Mitte tihe.

K. Raig
Vastse-Kuuste

72. KOHANIMED TÄHTEDEST (3 punkti)

Igas joontevahelises nimes peitub üks kohanimi Eestist. Lugesed viimati leitud nimede esitähhti järjekorras saame ühe Eesti poolsaare nime. Nimed on järgmised:

Nõmmetee — Torupill — Johanna — Traadirull — Oravapesa — Podisteno — Tapamaja — Orisaare — Viru-värvamägi.

O. Kallasma, Palamuse

73. ARVUDE SUMMA (2 punkti)

Kahe arvu summa on 156. Nende vahe aga 33. Leidke need arvud!

74. NIMEKAART (1 punkt)

ELTS TAIMEKANNIKE

Leidke elukutse!

Lahendid ära saata 22. skp.

TÄNASED AÜHINNAD:

1. A. H. Tammsaare — Noored hinged.
2. V. Avenarius — Muinasjutt.
3. S. Topelius — Mirsa ja Mirjam.

„ÕPILASLEHE“ NR. 17 ILMUNUD MÕISTATUSTE LAHENDUSED

56. Ristarvud

$$\begin{array}{r} 15 \times 19 = 285 \\ 198 : 99 = 2 \\ 8 + 3 = 11 \\ 79 - 78 = 1 \\ 300 - 199 = 299 \end{array}$$

57.

1. Gutman, 2. Uba, 3. Sams, 4. Toomsalu, 5. Anier, 6. Väli, 7. Suuk, 8. Umverk, 9. Lilienthal, 10. Erikson.

58.

Eesti kuulsaim mootorrattur on Oskar Veldemann.

59.

Võitja oli Randal.

61.

Suitsust elatab end korstnapühkija.

ÕIGESTI LAHENDAJAD

(Nr. 17)

H. Aia — 5×9 punkti, **L. Erm** — 7 p., **H. Joonuks** — 7 p., **E. Kallaste** — 7 p., **K. Kaljusto** — 11×11 p., **H. Kašhan** — 7 p., **A. Kiho** — 10 p., **A. Kopelmann** — 10 p., **H. Kruus** — 10 p., **E. Lauri** — 8 p., **K. Loorits** — 10 p., **T. Läänmäe** — 7 p., **A. Lõoke** — 14 p., **V. Must** — 7 p., **H. Nagel** — 6 p., **K. Raig** — 9×10 p., **L. Sarapik** — 7 p., **R. Siiman** — 11 p., **I. Soo** — 13 p., **K. Summer** — 13 p., **E. Vaher** — 3×6 p., **H. Veskisaar** — 7 p., **J. Ummik** — 8 p.

„ÕPILASLEHE“ NR. 18 ILMUNUD MÕISTATUSTE LAHENDID:

61. Ristsõnad

Põikread: 1. Ll, 3. Elva, 8. aer, 10. Aa, 11. ula..., 12. imikulised, 13. Abo, 14. re, 15. sir, 16. la, 17. sama, 19. sa, 21. piiritus, 25. Hag, 26. an, 27. Rae, 28. taganeja, 34. kaak, 37. pr., 38. Ree, 40. am, 41. aaa, 42. Oskar Põlla, 43. NSU, 44. Ain, 45. ae, 46. part, 47. ta.

Püstread: 1. laiali, 2. Lemba, 4. Laura, 5. valem, 6. klein, 7. padrik, 9. Rio, 11. uss, 17. sai, 18. ait, 19. sigar, 20. Surju, 21. Pat, 22. Raa, 23. Inn, 24. saa, 29. gkk, 30. ehk, 31. Verona, 32. kraana, 33. Hesse, 35. aaria, 36. amper, 39. Eku, 41. ala.

62. Milline teos?

Toodud tsitaat on pärit Enn Kippeli „Kui Raudpea tuli“, II-st.

63. Jõgede saladus

Jõgi Aafrikas on Niilus.

ÕIGESTI LAHENDAJAD:

(Nr. 18)

L. Erm — 11 p., **O. Kallasma** — 8×6 p., **H. Kašhan** — 11 p., **H. Kruus** — 11 p., **V. Nagel** — 6 p., **R. Potisepp** — 6 p., **I. Soo** — 8 p., **O. Vallimäe** — 6 p., **Ü. Uustalu** — 6 p.

AITA NAERDA

E. Lauri, 12 a.
Konguta

N.

AJALUGU

Õpetaja: „Kusti, kus kohal sai Karl XII venelaste käest lüüa?“

Kusti: „Ajaloo raamatu 24. leheküljel!“

A. Kopelmann, 14 a.
Paldiski

N.

VEDAS SISSE

Aadu tuleb tuhkrulõksu vaatamast. Teel kohtab ta koolivenda Ennu, kes küsib: „Noh, kuidas tuhkrutega näkkas?“

Aadu: „Lõks oli täiesti tühi!“

Enn: „Täiesti tühi ta ei olnud. Võin sellepääle kindel olla!“

Aadu: „Kust sa seda tead? Või käisid ise lõksu kallal ja võtsid tuhkru omale?“

Enn: „Pole ma su lõksu üldse näinudki. Aga seda tean kindlasti, et ta täiesti tühi ei olnud. Õhk oli ju ikka sees!“

A. Unt, 12 a.
Helme

N.

LEINAVIISID

Õpetaja: „Ats, ütle, miks on klaveril mustad klahvid?“

Ats: „Selleks, et nendega mängida leinaviise.“

H. Joonuks, 14 a.
V.-Maarja

L.

TALIHOMMIK.

Ilm selgib päikse tõusu eel, kuu loojub metsa taha ja tõusva tuule vinge iil lund puudelt tuiskab maha.

Kõik umbe tuisand külateed, külm aiateibais paugub.

Sääit metsa poole läevad reed, koer külavahel haugub.

Kui päike tõusnud üle mäe, ju särama löönd lume, on jälle algand talve päev, loob mäele roosa jume,

NEIL VEDAS:

Nr. 17

1. **K. Aia** — Uus koolikaardistik
2. **K. Summer** — karp vesivärve
3. **K. Raig** — karp vesivärve

Nr. 18

1. **L. Erm** — Uusi sõnu
2. **O. Kallasma** — Önnemunake
3. **I. Soo** — karp vesivärve

Toimetuse ja talituse: Tartus, Võidu 10. O/k. „Koolivara“, telef. 8-29. Tallinna abitalitus: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: **M. Nurmik**. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: **E. Tõnismäe**. Väljaandja: Tartumaa Õpetajate Liit. „Õpilasteleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Aadressimuutmine 15 s. Kuulutuse hind: lehe ees 15 s. mm, mujal 5 s. mm. Trüükikoda J. Mällo, Rüütli 4, Tartus.